

Eendagszoon

door: Robin Langerak

Agaatvlindersingel 49

3544ZA Utrecht

tel. 06-16953783

e-mail: robinlangerak@kpnmail.nl

1

Hij opende zijn ogen maar kon niets zien. Overal was textiel; hij was begraven in lakens. Hij wist niet wie hij was, laat staan hoe hij daar gekomen was. Hij voelde zich alsof hij voor het eerst wakker was geworden. En dus begon hij te huilen. Dat zou vast de aandacht trekken.

#

‘Ssst,’ probeerde iemand hem gerust te stellen. ‘Als je niet stil bent dan verraad je ons!’ De lakens werden van hem af getrokken en een gezicht verscheen in zijn blikveld. Het was onbekend en beangstigend, maar ergens diep van binnen beseftte hij dat het er net zo uit moest zien als zijn eigen gezicht. Hij had nog nooit een gezicht gezien. Sterker nog, hij had nog nooit iets anders gezien dan lakens. Hij begon weer te huilen.

#

Een vrouw hield hem stevig vast en wiegde hem zachtjes heen en weer. Langzaam verdween de paniek op de achtergrond. Hij klampte zich aan haar vast omdat ze het enige in zijn wereld was dat vertrouwd aanvoelde.

‘Rustig maar,’ zei ze telkens weer, en ‘Het komt wel goed.’ Hij begreep niets van de woorden, maar haar stem was vriendelijk en geruststellend en hij zou alles geloven wat ze zei. Met de ontwikkeling van zijn zenuwstelsel kwam geleidelijk het begrip en uiteindelijk keek hij op naar wie hem vasthield. Ze haalde liefdevol haar handen door zijn haar, gaf een kus op zijn kruin en zei:

‘Weet je wie ik ben?’

Hij keek haar begripvol aan maar wist nog niet hoe hij moest praten.

‘Ik ben je moeder, Tesimo. Ik zal voor je zorgen.’

2

Ze tilde hem uit de bak met lakens alsof hij een klein kind was, ook al was

hij langer dan zij. Nu zag hij iets meer van de wereld: ze waren in een kleine kamer waar stapels met handdoeken in metalen rekken lagen en stofzuigers in een rij opgesteld stonden langs de muur. Het zag er uit als een grote bezemkast, maar Tesimo zag het natuurlijk niet zo: hij had nog nooit een bezemkast gezien.

Met hulp van de vrouw, zijn moeder, wist Tesimo overeind te blijven. Hij was naakt en had het koud. Zijn moeder zag hem bibberen en vertelde hem zich vast te houden aan een kast terwijl zij op zoek ging naar kleren.

Ze was een paar minuten weg en hij voelde de neiging om weer te gaan huilen. Maar dit keer was er genoeg te zien om zijn aandacht af te leiden. Hij keek nieuwsgierig naar het flikkerende licht in de hoek van de kamer en hij zag hoe ratten van holletje naar holletje schoten. Hij rook de geur van ontsmettingsmiddel en zag een mand met bebloede handdoeken. Hij raakte voorzichtig de natte wonden op zijn armen en benen aan en vroeg zich af of het bloed van hem was. Bij alles wat hij zag of voelde begreep hij de wereld om hem heen beter. Langzaam maar zeker werd alles helder.

#

Toen zijn moeder terug kwam was Tesimo niet meer in de war, hoewel hij beseftte dat hij nog een heleboel niet begreep. In haar armen droeg ze simpele groene kleren zoals ze die zelf ook aanhad. Met haar hulp kleedde hij zich aan en meteen voelde hij zich comfortabeler.

‘Zo,’ concludeerde zijn moeder. ‘Het past je goed genoeg om warm te blijven. Nu dat geregeld is moet je gaan zitten: Ik moet je leren praten en de snelste manier om dat te doen is door je naar mijn stem te laten luisteren.’

Ze gaf hem een kop hete thee en begon te vertellen wie hij was.

3

‘Ze moeten je rond 2 uur 's nachts in de incubator gestopt hebben,’ begon ze. Hij had geen flauw idee waar ze het over had en dat was ongetwijfeld te

zien aan zijn gezicht. Maar zijn moeder bleef onverstoord doorpraten.

‘Werkers hebben tijd nodig om zich volledig te ontwikkelen voordat ze geboren worden, dus het proces moet vroeg beginnen. Ze hebben jullie genetisch gemanipuleerd om snel te groeien, misschien zelfs te snel. Daarom heb je deze.’

Ze wees op de plekken rond zijn oksels, ellebogen en knieën. ‘Dat zijn groeilittekens en ze ontstaan als je lichaam sneller groeit dan je huid.’

Tesimo probeerde ‘Waarom?’ te zeggen, maar het enige wat er uit zijn mond kwam was een dierlijk geluid. Hij schaamde zich ervoor, maar zijn moeder stelde hem meteen gerust.

‘Maak je niet druk, Tesimo. Je spraak ontwikkelt zich vanzelf als je naar mijn stem luistert. Jouw soort is speciaal gemaakt om je een taal snel eigen te kunnen maken.’

Hij knikte, want op de een of andere manier begreep hij wat ze bedoelde. Ze vervolgde:

‘Degene die jullie ontworpen heeft kan het niets schelen hoeveel littekens jullie hebben zolang je maar in staat bent om te werken. Als werkers ernstige misvormingen hebben worden ze afgekeurd, maar als ze fit genoeg zijn om een dag arbeid aan te kunnen worden ze gewoon doorgestuurd.’

Tesimo probeerde een slok thee te drinken maar het was nog te heet en hij brandde zijn mond. Hij had de hete vloeistof uit kunnen spugen maar hij wilde zijn moeder niet beledigen dus hij slikte het door, zodat een scherpe pijn door zijn slokdarm naar beneden trok. Een traan rolde over zijn wang maar zijn moeder begreep het verkeerd.

‘Tesimo! Het spijt me!’ riep ze uit. Ze zette de thee weg en sloeg haar armen om hem heen. ‘Sorry, ik had niet zo ongevoelig moeten zijn. Niemand gaat jou afkeuren, dat beloof ik je. Ik kan beter opnieuw beginnen.’ Ze hield Tesimo op armafstand en keek hem liefdevol aan.

‘Vandaag had ik ochtenddienst,’ begon ze. ‘Dan ben je verantwoordelijk voor het begeleiden van de pasgeboren werkers. Je zorgt dat ze kleren

krijgen en brengt ze naar de zalen waar ze getraind worden. Als ze weg zijn moet je het vruchtwater opruimen dat bij de geboortes vrijkomt.'

'Ze zeggen dat de pasgeboren werkers nog niets van hun omgeving meekrijgen, maar daar geloof ik niets van. Als werkers bijna volgroeid zijn dan openen ze soms hun ogen en bekijken ze de wereld. Hoewel ze door de brekingsindex van het vruchtwater een misvormd zicht op de buitenwereld moeten hebben, geven ze me vaak het idee dat ze *begrijpen* wat ze zien. Niet alles, misschien, maar meer dan we denken.

'Vanochtend deed ik mijn ronde langs de incubators en viel me zo'n werker op. Zijn haar was wit en zijn huid leek wel doorschijnend. Zijn ogen hadden het rood van een albino. Dat was jij, Tesimo.'

'Ik begreep niet hoe je langs de medische controle was gekomen: met zo'n huid zou je nooit een dag lang de fabriekslichten kunnen weerstaan. Ik wist dat ze nog een controle zouden doen en die zou je niet overleven. Dat kon ik niet laten gebeuren, dus ik beëindigde je incubatie. Ik wist dat je genoeg volgroeid was om te kunnen overleven, maar je was nog hulpelozer dan de meeste andere pasgeboren werkers. Om je warm te houden verstopte ik je in een kar met lakens en zette je aan de kant terwijl ik mijn normale rondes deed.

'Dat weet ik nog,' zei Tesimo en dit keer was hij min of meer verstaanbaar. 'Ik herinner me je gezicht.'

Zijn moeder glimlachte en het deed Tesimo plezier dat ze hem begreep.

'Ze zeggen vaak,' antwoordde ze, 'dat je aanneemt dat het eerste gezicht dat je ziet nadat je geboren bent dat van je moeder is.'

4

'Wat is een 'Onderhoudsruimte'?'

Even was Tesimo bang dat hij een stomme vraag gesteld had. Moeder zag dat op zijn gezicht en zei meteen: 'Het geeft niet, Tesimo, dit zal niet de

laatste keer zijn dat je iets niet begrijpt. Een onderhoudsruimte is een kamer waarin schoonmaakbenodigdheden zijn opgeslagen. Maar het is ook ons thuis, waar we zonder cameratoezicht kunnen ontspannen en zelfs een sigaretje kunnen roken. Hoewel dat laatste natuurlijk ten strengste verboden is.'

'We?'

'De schoonmaaksters. Alle contact met de werkers wordt door vrouwen gedaan. We werken 's ochtends, zoals ik vandaag, of aan het einde van de dag. Diegenen in de avonddienst zijn verantwoordelijk voor het verschonen van de bedden waarin de werkers slapen voordat ze overlijden en hergebruikt worden.'

'Hergebruikt?'

'Tesimo, het spijt me, maar ik kan het niet mooier maken dan het is. Werkers zoals jij zijn ontworpen om maar een dag te leven, en aan het eind van de dag vallen jullie in slaap en overlijden jullie. Jullie lichamen worden afgebroken en de organische materie die dat oplevert wordt hergebruikt om de volgende dag weer nieuwe werkers te kunnen creëren.'

Tesimo begreep nu waarom ze eerder het gevoel had gehad dat ze hem overstuur gemaakt had. Maar dat was niet nodig geweest.

'Ik leef nog,' constateerde hij.

'Dat is de goede houding, Tesimo,' glimlachte moeder. 'Hou dat vol.'

5

Moeder stelde Tesimo voor aan enkele van de andere schoonmaaksters. Ze waren allemaal blij hem te ontmoeten, bewonderden zijn witte haar en beloofden plechtig hem te zullen beschermen tegen 'de eigenaren' van de fabriek die, benadrukten ze allemaal, niet zouden aarzelen om hem af te keuren als ze hem op de camerabeelden zagen. Moeder moest weer werken en ondertussen zou een andere schoonmaakster op hem letten. Ze heette

Acta, en was een stevige vrouw met gemillimeterd haar. Zij werkte die dag ook in de ochtenddienst en had geholpen hem uit de incubator te halen.

Nu de technici klaar waren met hun dagelijkse onderhoudswerkzaamheden in de incubator-ruimte was het veilig voor Tesimo om zijn 'geboorteplaats' van dichtbij te bekijken. In de hal stond een woud van manshoge glazen cilinders te wachten op hun volgende bewoners.

'Deze worden 's nachts gevuld met vloeistof,' legde Acta uit. 'De werkers die er in groeien zijn via een navelstreng verbonden met de incubator. In drie tot vier uur tijd groeien ze uit tot volwassen mannen en vrouwen en als ze volgroeid zijn worden de cilinders leeggepompt en opgetild zodat de werkers eruit kunnen.'

'Toen ik hier net werkte dacht ik dat het fijn zou zijn als elke bevalling zo makkelijk verliep, maar nu ik de angst en verwarring op de gezichten van de nieuwe werkers heb gezien ben ik daarvan teruggekomen. Hun huilen gaat door merg en been en is niet te vergelijken met het geluid van normale pasgeboren baby's. Soms word ik er 's nachts wakker van.'

'Acta, wij hebben er niet om gevraagd zo geboren te worden,' merkte Tesimo op. Acta moest lachen om die simpele constatering, maar de lach stierf snel weg toen ze doorhad dat hij het serieus meende.

'Nee, dat is waar. Maar wat de eigenaren doen is legaal. Studies hebben uitgewezen dat jullie niet in staat zijn om pijn te voelen. Wij, schoonmaaksters, weten wel beter en ik denk de eigenaren ook maar ze hebben geen alternatief voor jullie goedkope arbeidskracht. Ze kijken de hele dag mee om te controleren of iedereen zo efficiënt mogelijk werkt.'

Ze wees naar de camera's die hoog boven hun hoofd aan het plafond hingen. Tesimo voelde zich plotseling bekeken.

'Maak je geen zorgen: ze staan nu uit. Deze camera's zijn alleen bedoeld om het incubatieproces te monitoren.'

'Dus ze hebben gezien hoe jullie mij redden?'

‘Nee,’ glimlachte Acta, ‘ze hebben alleen gezien hoe we een foutieve werker afvoerden om hergebruikt te worden. Er zijn geen camera's in de onderhoudsruimten, dus ze kunnen ons niet daarheen gevolgd hebben.’

‘Hoe is het om... hergebruikt te worden?’

‘Ik weet het niet,’ gaf Acta toe. ‘Ik heb nog nooit in de avonddienst gewerkt, dus ik heb het nooit met eigen ogen gezien. Maar ik heb verhalen gehoord over hoe de lichamen van overleden werkers in baden gelegd worden waar ze langzaam in oplossen.’

‘Gaat iedereen zo dood?’

‘Tesimo,’ zei ze met kracht, ‘werkers worden niet doodgemaakt. Daar zouden zelfs de eigenaren niet mee weg komen: volgens de wet mogen werkers pas hergebruikt worden als ze overleden zijn.’

‘Dat is geen antwoord,’ vond Tesimo.

‘Nee,’ gaf ze met een zucht toe. ‘Zo gaan normale mensen niet dood. Maar ook al laat het feit dat ik dit gesprek met je heb het tegendeel zien, volgens de wet zijn jullie niet in staat om over jezelf te beslissen. Jullie hebben geen rechten. Jullie zijn gewoon bezit.’

‘Dat is verkeerd,’ merkte Tesimo droogjes op.

‘Ja, dat is het,’ was Acta het met hem eens. ‘En wij schoonmaaksters doen wat we kunnen binnen het systeem. Maar we hebben allemaal een baan nodig. Kom...’ Ze pakte hem bij zijn arm. ‘Laten we hier weggaan. Er is nog veel meer dat ik je wil laten zien.’

#

Ze bracht hem terug naar de onderhoudsruimte en gaf hem een hoed met de instructie die altijd te dragen. ‘Anders kunnen ze je witte haar zien,’ legde ze uit. Vervolgens gaf ze hem een stofzuiger aan. ‘Zo, nu lijkt het alsof je één van ons bent.

Ze verlieten de onderhoudsruimte weer en maakten de gangen schoon. Acta leek in een willekeurige richting te werken, maar na een tijdje kwamen ze aan op het balkon van een grote zaal. Beneden hoorde Tesimo een man

met een luide stem praten; het geluid kwam tegelijkertijd uit grote zwarte dozen die aan het plafond hingen. Vanaf het balkon kon Tesimo zien hoe de man voor een grote groep werkers in zwarte overalls stond, die allemaal keurig in een bankje zaten.

‘Wat zijn ze hier aan het doen?’ fluisterde Tesimo.

‘Ze leren spraak door naar de stem van die man te luisteren,’ legde Acta uit. ‘En daarna worden ze geïnstrueerd om het werk te kunnen doen waarvoor ze ontworpen zijn. Deze groep gaat denk ik werken aan het sorteren van afval. Dat zullen ze de hele dag doen, totdat ze aan het eind van de dag uitgeput in slaap vallen.’

‘Waar ga ik werken?’ vroeg Tesimo zich af.

Daar moest Acta om lachen.

‘Nergens, Tesimo. Zelfs als je zou willen dan zou je nergens kunnen werken, anders loop je het risico om alsnog afgekeurd te worden. Eén van ons zal de hele dag bij je zijn.’

6

De werkers in de hal die hij door het kleine raampje van de onderhoudsruimte kon zien leken zich niet bewust van hun omgeving. Ze herhaalden slechts dezelfde bewegingen, keer op keer, zonder ook maar een moment blijk te geven van verveling. Waren dit echt zijn verwanten? Was hij net zoals zij?

Deze werkers waren bezig een soort machine in elkaar te zetten. Het waren allemaal vrouwen. Acta had uitgelegd dat dit werk precisie en dus kleine handen vereiste, maar weinig kracht. Dat ze er aan het eind van de dag kromgegroeide handen aan over zouden houden vonden de eigenaren niet erg: morgen zou een nieuwe lichter werkers hun taken overnemen.

Acta moest ook weer werken en had hem achtergelaten met de nadrukkelijke instructie om zijn plek niet te verlaten. Dat hij even alleen

was vond hij wel prettig: zo kon hij zijn gedachten op een rij zetten. Hoe meer hij de nutteloosheid zag van het bestaan van zijn broers en zussen, hoe meer hij de neiging had om er iets aan te doen. Maar Acta had hem op het hart gedrukt dat er weinig was dat hij binnen een dag kon veranderen.

Plotseling keek hij recht in de ogen van één van de werkers. Ze kon hem niet opgemerkt hebben, maar ze bleef in zijn richting kijken, alsof ze iets ongebruikelijks gezien had maar niet precies wist wat. Een paar seconden leek ze verward en haar deel van de productielijn begon te haperen. Ze herpakte zichzelf en ging verder met haar werk, maar zelfs toen bleef ze zijn kant opkijken.

Nu ze hem opgevallen was merkte Tesimo dat ze niet zo slaafs uit haar ogen keek als de rest. Waarom had hij haar niet eerder gezien? Haar blonde haar was kortgeknipt, in hetzelfde model als dat van haar, *hun*, zussen. Maar in tegenstelling tot de rest had ze geprobeerd er met haar handen iets van model in te brengen, hoewel dat waarschijnlijk niemand op zou vallen. Haar blik verried intelligentie, of in ieder geval meer bewustzijn dan bij de andere werkers.

Een gevoel van paniek maakte zich meester van Tesimo. Hij zocht naar manieren waarop hij haar kon bereiken of in ieder geval laten weten dat hij er was. Maar ze waren gescheiden door een dikke muur en het raampje waardoor hij haar bekeek was maar net groot genoeg om een hand doorheen te steken, zelfs als hij het glas had kunnen breken. Hij kon geen manier vinden om in de fabriekshal te komen en zelfs al had hij die kunnen vinden: hoe ging hij de camera's ontwijken? Acta had duidelijk gezegd dat het gelijk stond aan zelfmoord om zijn witte haar te laten zien.

#

De hand op zijn rug liet hem schrikken.

‘Je kunt haar niet redden, Tesimo,’ zei moeder. ‘Geloof me, we hebben het geprobeerd. Er gaat geen dag voorbij dat we geen werker zien die hier niet thuis hoort, maar de eigenaren letten op ons.’

'Je hebt mij gered,' zei Tesimo, en er klonk een zekere urgentie in zijn stem.

'Dat was anders,' vond moeder. 'Jij was...'. Toen viel ze stil, omdat ze besepte dat ze geen goede argumenten had.

'Wil je dit alsjeblieft voor mij doen?' smeekte Tesimo.

7

Haar naam was Odette, of tenminste, dat was de naam die moeder haar gaf. Om haar te helpen weg te komen had moeder wat van Tesimo's bloed afgenomen via een snee in de palm van zijn rechterhand. Eerst begreep hij niet waar dat goed voor was maar toen hij moeder met het zakje bloed de hal binnen zag gaan drong het al snel tot hem door.

#

Moeder rende naar Odette en riep uit: 'Meisje! Gaat het?'. Ze pakte Odette's arm en deed alsof ze die zorgvuldig bestudeerde, terwijl ze bleef herhalen: 'Hou maar stil, alles komt goed,' op dezelfde toon als waarop ze Tesimo gerust had gesteld. Odette keek verbaasd en begreep duidelijk niet wat er gebeurde. De lopende band waaraan ze werkte viel stil en de andere werkers deden een stap terug om te wachten tot de fout hersteld was.

Moeder stond over Odette heen gebogen, zodat de camera's niet konden zien hoe ze het zakje met Tesimo's bloed over Odette's arm en werkbank goot. Toen ze klaar was zag het eruit alsof Odette een ongeluk had gehad. Met een beetje overredingskracht liet Odette zich wegleiden uit de fabriekshal en meteen kwam er een schoonmaakploeg binnen. Toen de werkplek weer schoon was herstelde een manager met een paar commando's de verstoorde productielijn.

#

Enkele minuten later kwam moeder met Odette de onderhoudsruimte binnen. Hoewel de bloedvlek op haar kleding anders deed vermoeden was

er niets met haar aan de hand.

‘Ik heb haar opgegeven als hergebruikt,’ zei moeder. ‘Maar als ze mijn rapport zorgvuldig bekijken dan zien ze wel dat er iets niet klopt.’

Ze zei het meer tegen de andere schoonmaaksters dan tegen Tesimo, maar hij wist wat voor risico ze genomen had.

‘Dank je wel, moeder,’ zei hij, wetende dat het feit dat hij haar ‘moeder’ noemde meer voor haar betekende dan zijn dank.

8

‘Zijn wij ook zo?’ vroeg Odette. Tesimo wist nog dat hij zich dezelfde vraag had gesteld, maar hij had geen antwoord gevonden.

In een half uur was hij gewend geraakt aan Odette's aanwezigheid en nu kon hij zich niet meer indenken dat ze er niet was. Moeder en de rest van de schoonmaaksters gaven hen zoveel mogelijk tijd met z'n tweeën.

Nu zaten ze samen op het balkon van weer een andere fabriekshal, neerkijkend op de werkers die beneden hen volgzaam hun taak uitvoerden. In deze zaal werden planken gemaakt van boomstammen, aangevoerd via een kleine rivier die midden door de fabriekshal liep. De zware zaagmachines aan beide kanten van de rivier werden bediend door de sterkste werkers die ze tot nu toe gezien hadden. Dikke spierbundels liepen over armen en benen maar de fysieke kracht was ten koste gegaan van andere eigenschappen: de werkers waren zo doorgesloopt dat hun oren meer weg hadden van bloemkolen en in hun ogen scheen nog minder intelligentie door dan bij de andere werkers die Tesimo tot nu toe had gezien.

Af en toe gebeurden er gruwelijke ongelukken met de zaagmachines en de werkers die dat overkwam werden snel afgevoerd, een stuk hardhandiger dan hoe moeder Odette had weggevoerd. Veel werkers misten vingers of zelfs hele handen en krijsten als gewonde dieren. Tesimo schaamde zich er voor: had hij ook zo geklonken?

#

Hij legde zijn arm om Odette's schouders. Het was vreemd hoe geruststellend dat aanvoelde, op een hele andere manier dan bij moeder. Odette leek hetzelfde te voelen.

'Ik denk dat we niet beseffen hoe bijzonder het is dat we hier zijn. Dat we dit allemaal mogen zien. Dat we leven,' mijmerde Tesimo.

'Maakt het je niet verdrietig?' vroeg Odette zich af.

'Maakt wat me verdrietig?'

'Om alles te zien. Ik zie alleen maar onrecht.'

'Dat is niet waar. Dat wij hierboven zijn in plaats van daar beneden is een klein wonder. Dat moeder risico's voor ons wil nemen is een eerste barstje in het onrecht dat je ziet.'

'Maar morgen is dat voorbij. Morgen zijn wij er niet meer.'

'Maar we zijn er nu nog.'

'Ben je dan niet bang om hergebruikt te worden?' Odette drukte zich nog wat dichter tegen hem aan en hij voelde haar trillen. Tesimo nam haar hoofd in beide handen en gaf een kus op haar kruin, net zoals moeder had gedaan toen hij zelf getroost moest worden.

'We zijn er nog. Tegen alle verwachtingen in. Waarom zouden we onze kostbare tijd verspillen met bang zijn?'

9

'Moeder?' vroeg Tesimo

'Ja, schat?'

'Waarom is hun haar grijs aan het worden?'

Hij wees met zijn rechterhand naar de werkers in de hal onder hen terwijl hij met zijn andere hand over zijn schouder wreef, waar moeder hem net een injectie met vitamines had gegeven. Ze had gewaarschuwd dat het even zeer zou doen, maar het was meer vervelend dan pijnlijk.

‘Ik weet niet of jullie spijsvertering genoeg ontwikkeld is om vast voedsel of zelfs vitaminespillen te verteren,’ had ze uitgelegd. ‘Dus ik vrees dat het op deze manier moet.’

‘Hun haar, Tesimo, wordt grijs omdat ze ouder worden.’

‘Waarom wordt mijn haar dan niet grijs?’

‘Omdat jij een albino bent. Ook jouw haar zal vroeg of laat van kleur veranderen, maar dan wordt het zilverwit, niet grijs.’

‘En ik?’ zei Odette.

Moeder haalde haar hand door Odette's prachtige bos haar. Het was snel gegroeid sinds ze haar hadden gered en kwam nu tot haar schouders.

‘Verschillende mensen worden op een verschillende manier oud, Odette.’

‘Zelfs werkers?’

‘Nu klink je als de eigenaren, Odette. Werkers zijn mensen.’

Ze liet Odette de pluk grijs in haar eigen haar zien. ‘Ik daag je uit om bij Acta ook maar één grijze haar te vinden en zij is ouder dan ik. Mensen zijn nou eenmaal anders.’

‘Maar waarom gaat het bij de werkers zo snel?’

‘Omdat ze maar een dag leven. Acta en ik worden langzamer oud, maar daardoor hebben onze ouders heel veel geld en tijd in ons moeten investeren. In de fabriek is dat niet haalbaar. Dat jullie maar een dag leven is vooral een kwestie van kostenbesparing. Dat jullie daardoor makkelijk vervangbaar zijn en daarom het productieproces flexibeler maken is voor de eigenaren een bijkomend voordeel. Maar zelfs als jullie een normale levensduur hadden gehad: Ouder worden en dood gaan doet iedereen. Dat is onvermijdelijk. Zelfs ik ga uiteindelijk dood’

‘Ga alsjeblieft niet weg, moeder,’ smeekte Odette.

‘Dat was ik niet van plan,’ verzekerde moeder haar. ‘Normaal gesproken was mijn werkdag al voorbij geweest en was ik al naar huis gegaan. Maar vandaag blijf ik bij jullie zolang het nodig is.’

Ze zei niet ‘totdat jullie dood gaan,’ maar Tesimo wist heel goed dat ze

dat wel bedoelde.

10

‘Doe nog niet je ogen dicht,’ fluisterde Tesimo.

Hij lag samen met Odette in een bed waar ze maar net samen in pasten. Tesimo had zijn arm om haar heen geslagen om meer ruimte te maken, maar ook omdat haar rug prettig aanvoelde tegen zijn buik. Moeder had gezegd dat ze al hun kleren behalve hun ondergoed uit moesten trekken voordat ze in bed kropen en tot Tesimo's grote verbazing zagen Odette en hij er onder die kleren heel anders uit. Volgens moeder was dat omdat ze allebei speciaal waren.

‘Ben je moe?’ vroeg Odette terwijl ze zijn hand pakte en die stevig tegen zich aan drukte. ‘Ik wel, maar ik wil nog niet gaan slapen.’

‘Praat dan met me,’ zei moeder, die naast het bed zat. ‘Vertel eens, hebben jullie het naar je zin gehad vandaag?’ Ze legde haar hand op Tesimo's hoofd zoals ze ook gedaan had toen hij net geboren was.

‘Moeder?’ vroeg Odette zich af. ‘Waar gaan we heen als we gaan slapen?’

Moeder moest daar even over nadenken voordat ze antwoordde: ‘Dan ga je naar een plek waar er geen fabrieken zijn en je zelf mag weten wat je met je tijd doet.’

Ze glimlachte treurig, alsof ze daar zelf ook wel heen had willen gaan. Maar Odette was nog niet overtuigd.

‘Ben jij daar dan ook, moeder?’

‘Nee, schat. Ik beloof je dat je echt helemaal vrij bent. Geen zure oude schoonmaaksters die je vertellen wat je moet doen.’

‘Waar ga jij dan heen?’ vroeg Tesimo zich af.

‘Ik blijf hier, in de fabriek, voor alle andere werkers waarvoor ik nog iets kan betekenen.’

‘Ik ben blij dat je mij gered hebt, moeder.’

‘Waarom is dat, schat?’

‘Omdat ik Odette heb leren kennen,’ antwoordde hij, en hij werd beloond met een kneepje in zijn arm. ‘En hoewel het leven in de fabriek op zich al erg is, lijkt het me helemaal erg om de hele dag met niemand te kunnen praten.’

Moeder glimlachte, maar het was weer een treurige glimlach. ‘Ik had Odette niet gered zonder jou, Tesimo. Ik hoop dat jullie beseffen hoe bijzonder het is dat jullie elkaar tegengekomen zijn.’

‘En dat we jou tegengekomen zijn, moeder,’ zei Tesimo en als hij zijn ogen nog open had gehad had hij gezien dat het verdriet heel even uit haar gezicht verdween.

Ze gaf geen antwoord, maar bleef haar handen door hun haar halen. Toen zowel Odette als Tesimo stil waren, rolde er een traan over haar wang. Maar Tesimo was nog niet in slaap gevallen.

‘Moeder?’ fluisterde hij, nauwelijks hoorbaar.

‘Ja?’ antwoordde ze snel, en ze hilde nu openlijk.

‘Dank je wel.’

‘Graag gedaan, Tesimo, zo graag gedaan.’ Toen voelde ze hem in slaap vallen. Ze boog zich naar hen toe en hield ze allebei stevig vast, terwijl haar tranen hun deken nat maakte.